گزاره‌برگ پژوهشی

بومادران؛ مکمل گیاهی امیدبخش

برای کنترل بیماری مولتیپل اسکلروزیس (MS)

بیان مسئله و ضرورت انجام پژوهش

مولتیپل اسکلروزیس (MS) یک بیماری عصبی پیشرونده است که تاکنون درمان قطعی برای آن یافت نشده و داروهای موجود تنها روند ناتوانی را کند می‌کنند. با توجه به عوارض جانبی داروهای شیمیایی و نیاز مبرم به کاهش حملات بیماری، یافتن راهکارهای درمان مکمل و ایمن برای بهبود کیفیت زندگی این بیماران یک ضرورت پزشکی است. این پژوهش به دنبال پاسخ به این خلأ، اثرات یک گیاه دارویی سنتی را به‌عنوان درمان کمکی ارزیابی کرده است.

هدف پژوهش

بررسی اثربخشی و ایمنی مصرف عصاره آبی گیاه بومادران (*Achillea millefolium*) به‌عنوان یک درمان مکمل در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس عودکننده-فروکش‌کننده.

روش انجام پژوهش (خلاصه)

این کارآزمایی بالینی **سه‌سو کور و کنترل‌شده با دارونما**، بر روی **۷۵ بیمار مبتلا به MS** انجام شد. بیماران به‌مدت یک سال در سه گروه (دریافت‌کننده دارونما، عصاره بومادران با دوز ۲۵۰ میلی‌گرم و دوز ۵۰۰ میلی‌گرم در روز) مورد بررسی قرار گرفتند. میزان عود بیماری، تغییرات ضایعات مغزی در تصویربرداری (MRI) و آزمایش‌های بالینی و شناختی بیماران در طول مطالعه ارزیابی شد.

۷۵	۳	۲۵۰ / ۵۰۰	۱ سال
بیمار MS	گروه درمانی	میلی‌گرم در روز	مدت پیگیری

یافته‌های کلیدی

- مصرف روزانه عصاره بومادران باعث کاهش معنی‌دار نرخ عود سالانه بیماری و به تأخیر افتادن زمان اولین حمله بیماری شد.

- تصویربرداری مغزی نشان داد که دوز ۵۰۰ میلی‌گرمی عصاره، از بزرگ‌شدن و پیشروی حجم ضایعات مغزی بیماران به‌طور قابل‌توجهی جلوگیری کرد.
- درمان مکمل با بومادران باعث بهبود شاخص ناتوانی جسمی (کاهش نمرات ناتوانی و افزایش عملکرد فیزیکی) در بیماران شد.
- عملکرد شناختی و حافظه بیماران (مانند سرعت پردازش اطلاعات و یادگیری) در گروه‌های دریافت‌کننده عصاره گیاهی نسبت به گروه دارونما بهبود یافت.
- مصرف این عصاره گیاهی به مدت یک سال با عوارض جانبی قابل‌توجهی همراه نبود و توسط بیماران به‌خوبی تحمل شد.

پیام‌های سیاستی / پیشنهادهای کاربردی

1. **انجمن‌های علمی نورولوژی (بیماری‌های مغز و اعصاب):** تدوین و پیشنهاد پروتکل‌های بالینی مبتنی بر شواهد جهت استفاده از عصاره استاندارد بومادران به‌عنوان درمان مکمل (همراه با داروهای اصلاح‌کننده بیماری) برای کنترل حملات و پیشگیری از ناتوانی بیماران مبتلا به MS.
2. **معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت:** حمایت از کارآزمایی‌های بالینی گسترده‌تر و چندمرکزی جهت تأیید نهایی اثربخشی و تعیین دقیق‌ترین دوز مؤثر این گیاه در جمعیت‌های بزرگ‌تر از بیماران.
3. **شرکت‌های داروسازی فعال در حوزه طب سنتی و گیاهی:** تولید فرآورده‌های دارویی استاندارد و کنترل‌شده از عصاره بومادران با دوزهای مورد تأیید علمی (۲۵۰ و ۵۰۰ میلی‌گرم) جهت استفاده بالینی بیماران عصبی.

مخاطبان هدف این گزاره‌برگ

- معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- پزشکان متخصص مغز و اعصاب (نورولوژیست‌ها)
- شرکت‌های داروسازی تولیدکننده داروهای گیاهی
- انجمن‌های حمایت از بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس (MS)

Reference: Ayoobi F, Moghadam-Ahmadi A, Amiri H, Vakilian A, Heidari M, Farahmand H, et al. *Achillea millefolium is beneficial as an add-on therapy in patients with multiple sclerosis: A randomized placebo-controlled clinical trial.* Phytomedicine. 2019;52:89-97.